

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА
у Львові.

III

11231

50627

96
1231.

ПОДОРОЖЪ ДО РИМУ!

ОТВЕРТЫЙ ЛИСТЪ

ДО ЕГО ВЫСОКОПРЕОСВЯЩЕНЬСТВА

КУРЪ

ЮСИФА СЕМБРАТОВИЧА

Метрополита галицкой Руси.

Заходомъ Н. Б.

ЛЪВОВЪ 1877.

Зъ друкарнѣ Товариства имени Шевченка

пѣдъ зарядомъ Фр. Сарницкого.

282 Y (с 47.74) . 187" (03) / (00)

ЛВІВСЬКА БІБЛІОТЕКА
АН УРСР
№ И- 27915

ВЫСОКОПРЕОСВЯЩЕННЫЙ Архипастырю и Отче Митрополите!

Миръ (IV Цар. 4.72). Часъ выѣзду, инавгурованной курендою Вашего Высокопреосвященства зъ дня 9. Лютого с. р. ч. 754 депутаціи нашої до Риму для принятія удѣлу въ урочистости уладженѣй въ память 50 лѣтнего Архирейства его Святости Пія IX., Папы Римского зближае ся. Якъ Ваше Высокопреосвященство у згаданѣй курендѣ заповѣли, такъ певно сами стануть на чолѣ той депутаціи, котра окрѣмъ нескупою въ пѣдписы адрессы повезе съ собою яко даръ любви прозбираній помѣжь нашимъ народомъ датки, — а все то мало бы служити объявомъ преданности нашої для Его святости Ювилата. Чи дуже численна будета депутація, чи нѣ (до нынька, якъ знаємо, мало зголоситись 30 членѣвъ), — чи великій выйде той даръ любви, чи нѣ, — фактъ повиненъ бути готовый, що: ось то и ты, убогій Веелеме рускій, нѣчимъ ты меншій въ владичныхъ земляхъ Гудовыхъ, що ось то и мы Русины нѣчимъ гѣршій вѣдъ иншихъ вѣрныхъ сыновѣвъ Христіянско-католицкой Церкви, що дѣлять все еи смутки и тѣшатъ ся каждою еи утѣхою! — И другій подобный и такой то вже потѣшный мавъ бы вывитись фактъ, що: не такой то вже убогій нашъ народъ рускій, що вже — нѣ вроку! — розжити ся мусѣвъ нашъ клиръ, коли имъ вже спромогти ся можна

на такі коштовні справи, якъ выслане депутаціи у таку далеку-далеку сторону для одной-однісенькой урочистости!!

Въ видѣ всего того може-бъ тѣлько взнести намъ очи до Неба и подякувати ему за его ласкавѣсть, що дало намъ дочекатись для нашего правовѣрного народа такихъ погѣдныхъ днѣвъ, — а для нашої депутаціи, выбираючої ся у таку далеку дорѣженьку, съ Церквою святою лишень Господа умолити: „да исправитъ путешествіе ихъ“?!

Но чи такъ? Чи можемо мы якъ небудь позатыкати тѣ глубокой раны нашихъ людскихъ, народныхъ и Христіянскихъ сердець, зацитькати пекучий ихъ бѣль и выявити таку погѣдну мысль?

Нѣ, Ваше Высокопреосвященство, тай нѣ!

И ото, вѣдважуе ся — може и небувала рѣчь! — чоловікъ выступити съ помѣжъ тои непытаной о раду массы священства руского, выступити — правда! — въ тѣй немилѣй нѣ собѣ нѣ кому другому масцѣ передъ очи депутаціи нашої, въ хвили коли їй вже лишъ всѣдати до приготованого желѣзничого потягу, — и скристализувавши нѣмуючій, утаеній думки народа въ своѣй души, голосомъ вѣдъ тысячъ, мовъ зачиненныхъ усть у неи поспытати:

По що Вы ѣдете? Чи наконецна цѣль Вашої пѣзды не далась бы осягнути иншимъ приступнѣйшимъ способомъ? Чи Вы форсуючи таку пѣзду, не чините кривду довидну для народа и священства своего? Чи не есть така депутація Ваша in greтiо наругою надъ гѣркою долею священства, котре представляете и надъ затрѣвожающимъ положенемъ народа, до котрого належите?

„Кто ти даде власть сію?“ что ти есть имя?“ спытаете Вы мене може мовь якого чорного духа! — Одказую Вамъ по правдѣ мовь колишній темный духъ: „Имя мое легионъ!“ Такъ легионъ! та не нечистихъ духовъ, а духовъ свѣтлыхъ, духовъ народныхъ, духовъ люблячихъ брата, якъ самого себе, духовъ милосердующихся надъ нуждою нашего народа, духовъ вѣры християньско-католицкой! Я священникъ, братъ Левитовъ, сынъ народа руского, дитина Церкви Християньско-католицкой, въ котрой родився и на еи лонѣ умерати хочу! Нѣ зъ Холма не приходжу, нѣ до Холма не йду! Въ найщирѣйшомъ переконаню поклоняюся тому Богови, що й Вы, служу той Церквѣ, що Вы, — не хочу роздерати единства той Христовои Церкви и руйновати поваги голови Церкви не меньше якъ Вы, — но люблю нарѣдъ мой и брата, та живу правду Богу, — тысячь разъ бѣльше якъ Вы. И власне въ имя вѣры святой, въ имя едино спасающей Церкви, въ имя правовѣрнаго народа нашего, — ба! въ имя самой щирости чи преданности до Святѣйшого Отца спытаю я у Васъ, той депутаціи нашей: „кто Вамъ даде власть сію?“ Коли позволивъ Вамъ той нарѣдъ представляти себе пѣдъ ти невеселі для него часы на перекѣръ его нуждѣ у коштовнѣй депутаціи?

Скажете: достоинѣсть лица, бо голова Церкви, — величѣнь памятки, бо 50 лѣтне Архиерейство, котрого недочекався нѣякій зъ святѣйшихъ Отцѣвъ, — плачевный станъ Церкви, котрого треба чимъ небудь розъяснити и духа католицкого скрѣпити, — то намъ казало не щадити жертвъ, котры въ рещѣ и нашій особисті, — отъ що намъ дало призволене! Скажете й то (якъ було аргументовано въ курендѣ): коли цѣлый свѣтъ Християньско-католическій у певный способъ

объявити хоче радѣсть свою по причинѣ такой памятки, то и намъ, коли мы не хочемо бути гѣрше вѣрными сынами Церкви Христiянсько-католицькой, въ подобный способъ свою радѣсть заявити потреба! Коли всѣ народы высылають на ту урочистѣсть до Риму депутаціи, то и намъ треба выслати! Желѣзна лѣгика, тѣлько не до нашихъ русскихъ розумѣвъ: намъ вона не то слабѣнка, але цѣлкомъ хибна! Высылають инші краѣ та народы депутаціи, — бо можуть высылати. Кто тамъ поѣде? Поѣдутъ священники, поѣдутъ свѣтскі люде замѣжнi, котрымъ той выдатокъ не докучить, бо може имъ и такъ нѣде грошей дѣвати, а такихъ у насъ цѣлкомъ нема, — а священники иншихъ народѣвъ люде вѣдособней: ихъ не вяжуть обовязки нiякі нѣ до родины нѣ до народа — не то що насъ! Очевидно пропущено въ повыжшѣмъ заключѣнiю що найголовнѣйшi премиссы: перше що нашъ нарѣдъ страшно убогiй, друге що наше священство, его природнiй представитель, его провѣдники, его интеллигенція, — що наше священство *щиронародне*. Кладу натискъ на те слово, бо той признакъ розрѣзняе насъ цѣлковито вѣдъ духовенствѣ иншихъ народѣвъ.

Душею и тѣломъ, думкою и цѣлымъ житѣмъ нашимъ належимо мы до народа нашего: то велике и славне наше назначѣне, — но и вѣдси зродились нашi величезнi, кольосальнi нашi обовязки! Коли иншому священству досыть буде, сповнити обовязки своего звания, — такъ для насъ воно цѣлкомъ не выстарчае. Намъ за мало дѣати о спасене душъ, — намъ треба ратувати тѣло и жите народа; и може навѣтъ переднѣйше старатись мусимо о его земнi добра, знаючи, що не двигнутись ему морально, коли не двигнеся матерiально! А знову-жь не двигнути намъ одними слова-

ми, — тутъ треба жертвъ! Такъ жертва, жертва! жертва се клейнодъ нашего народнѣго священъствованя! И стоить вже то не одинъ памятникъ, не одна инсти-туція свѣдкомъ того, кѣлько пожертвовало наше свя-щенство въ корысть народа своего. Но то що но „по-чатки овощей“, що но объявы доброи волѣ: до самой помочи, до самого способу двигнення его зъ матеріаль-ной нужды ще не приступлено. И то чому? *Бо само священство находитъ ся въ найкрайнійшій нуждѣ.* Здыбають ся дякувати Богу! — люде мѣжь нашимъ духовенствомъ, що способнѣ вѣддати все, може й до остатнѣи каплѣ крови, на вѣтварь народный; но що-жь дадутъ? то, що нема?! Може й зовсѣмъ нема такихъ, щобъ не дѣзнавали недостатку, значна бѣльшѣсть бѣ-дуюе и горюе, — а богато такихъ, що имъ докучае го-лодъ! Такъ голодъ, Ваше Высокопреосвященство! И въ тѣмъ сумнѣмъ положѣннѣ треба имъ розставатись не то вже изъ всѣми выгодами и приемностями жита, треба розставатись изъ самыми конечными, кардинальными выгодами жита, треба имъ розбратитись съ святыми обо-вязками, котрѣ накладае не то вже свята вѣра, але само пра-во природы, якъ выховане дѣтей, посылане ихъ до школы. Якій бы то великій тягаръ вѣднавъ зъ сердца тымъ бѣ-днымъ батькамъ и матерямъ зажуреннымъ, коли-бъ яка рука щира подала имъ, не въ доткливыи способъ, таку помѣчь, що за нею можна-бъ имъ було сына черезъ одинъ рѣкъ въ школѣ (я вже не згадую за дѣвчата, бо тѣ вже мовъ засуженѣ на темноту!) прохати!

Ой! якъ бы то чудно могла догодити тѣй потребѣ така сумка, що змарнить еѣ наша депутація на дорогу до Риму и назадъ задля одного остентаційного показаня ся въ щирѣмъ католицизмѣ? Спробую приложити дуже а дуже скрупулятный рахунокъ:

Нехай поїде тільки 30 людей! На дорогу саму геть і назад треба видати à 300 гульденівъ, — отже $30 \times 300 = 9.000$ гульденівъ! Видатки особисті підъ часть дороги и въ Римѣ рахую найскупїйше à 50 гульденівъ, — отже $30 \times 50 = 1500$ гульденівъ; разом отже беручи округло нехай буде 10.000 гульденівъ! Страшна сума для убогого народа! и то все має пійти въ руки чужї, чужихъ капиталистівъ и спекулянтівъ! Вѣддаючи ту суму на часовий ужитокъ буревъ, могли-бъ ті послѣдні 100 хлопцівъ або и больше и то вигѣдно черезъ одинъ рѣкъ прохарчувати — кладу à 100 гульденівъ на одного хлопця: якъ для буревъ, мѣркую, повинно се бути цѣлкомъ выстарчаюче; — а знову приватно можна бы що найменше 50 школярамъ бѣднымъ дати таке-жъ вигѣдне утримане! Знову жъ процентуючи такий капиталъ 10.000 гульденівъ по звичлѣй стопѣ процентовѣй 5%, було-бъ можна основати на вѣчній часы 10 маленькихъ, звичайно рукиихъ стипендій, à 50, асо 5 большихъ à 100 зол!

Но возьмемо ще на взглядъ инші потреби! Богато здыбле ся мѣжъ нашими священниками такихъ, що мѣль хоробы підточує ихъ жите: а люде то не разъ дуже потрібні для родини, для народа. Конечностю есть ратувати ихъ жите: конечно имъ — треба-бы поїхати до купелей, може й заграничныхъ, — бо тільки то одно могло бы скрѣпити ихъ здоровле, уратувати ихъ для добра родини, а бодай продовжити ихъ вѣкъ, такий потрібный вѣкъ! И то теперъ бы имъ треба їхати, саме въ тѣмъ часѣ, коли депутація наша выбирає ся до Риму, їхати для правдивой потреби, не для вигадовъ шякихъ! Та вони не поїдуть, — марне перейде имъ та надїйна весна: дивитись будуть зъ болямъ въ грудяхъ жѣнка и дѣти (про нашї матерї я зновъ не

згадую, бо ихъ мабуть така доля, щобъ вони умирали вѣдъ грызоты, поневѣрки и нужды! — отъ горе!), якъ батько вяне и будуть оплакувати по куткахъ кожрый той весняный день! И чому жъ то вони не поїдуть? бо имъ нема такихъ 300 гульденівъ, якихъ вымагає куренда, щобъ зъ ними кождому охочому до депутації появиити ся въ Ординаріятѣ! Ой! яка яка бы то була благословенна рука, чтобы таку помѣць, такихъ 300 гульденівъ, не кажу дарувала, а тільки пожичила, щобъ можна ихъ було въ часѣ бодай по одробинцѣ, по кѣлька гульденівъ вѣддавати! Якими вдячными слѣзами обѣлляли бы мати и дѣти такого добродѣя! А за сумму 10000 можна-бъ ихъ выслати такихъ болящихъ, также зо 30! Но не выгладайте страждущї!

Такъ! Ваше Высокопреосвященство! Въ тѣй хвили, коли Вы стаєте на чолѣ коштовной депутації, — священство бѣдує-горює страшно! А народъ? Народъ голодный! кѣлька пропало народного добра и поїшло въ чужї руки, — поражували инші. Но скажуть, що то по причинѣ шяньства и неробства! То я додамъ инші фактъ и ручу за его правдивѣсть: трафляють ся вже випадки, не по причинѣ шяньства, кидає чоловікъ грунтъ и иде въ емиграцію (sic!). Страшний провалы!

Но піддаючи ся величному и святому зазыву: „не скрѣхъ истины въ серци своемъ“ поступлю дальше! Въ одномъ часѣ съ курендою инавгуруючою депутацію до Риму дѣйшли до насъ и другї куренды, котрї мыслячому выявили дивну суперечность. Одна зъ нихъ завзывала клиръ Архидієцезіальный до обявлѣня думки въ справѣ запомоги для вѣдовъ и сирѣтъ за рѣкъ 1876, чи роздавати таки запомоги, якї по звичайной практицѣ зъ вильнувшихъ датковъ въ одномъ рѣцѣ по вѣдтрученю статутами означеной квоты до корѣн-

ного капиталу и зъ процентѣвъ припадають, чи втягнути ще до того и всѣ присылки по 15. Марець, щобъ запомога могла выйти бодай на 50 гульденѣвъ, — бо инакше муѣли-бъ вдовы тѣлько по 32 гульденѣвъ отримати!... Друга, оскаржуючи ся на скупі датки на обновлене Архипрестольного Храма, завзивала до найщирѣйшого збираня тыхже, пригадуючи щобы поквалпяти ся, бо вже Выс. ц. к. Намѣсництво на дальше призволяня на дасть! Причина такой небувалои скупости народной, вѣдомо всѣмъ, лежить въ загальнѣй, нуждѣ; и тымъ то що за чудный контрастъ съ проектомъ депутаци! Въ реестрахъ даткѣвъ до вдовичосиротиньского фонду даремне глядимо за якимъ даткомъ вѣдь Вашего Высокопреосвященства черезъ всѣ лѣта Архипастырства! пѣдѣбно и не надыбуемо такого датку на вѣдновлене Церкви Архипастирской. Въ простотѣ душѣ мы думали, що для Вашего Высокопреосвященства, особливо по конфессійныхъ правахъ муѣли настати тяжкї часы, що Ваше Высокопреосвященство помимо найлѣпшой волѣ не въ станѣ офѣрувати що-небудь на такї святї справы! Но подорожь до Риму научила насъ чого иншого!... Та-жь думаемо, така жертва, коли вже не уважае ся обовязкомъ, була бы своимъ прикладомъ могуча!... А мы такъ голосно читаемо: *Да просвѣтитъ ся свѣтъ вашъ предъ челоуьки, яко да видятъ ваша добрая дѣла и прославлятъ Отца вашего, и жз на небесъхъ; (Мат. 5.16.)* Такъ научаемо зъ Апостоломъ: *Вѣра бо чиста и нескверна предъ Богомъ и Отцемъ сія есть, еже посъщати хорыхъ и вдовицъ въ скорбехъ ихъ (Як. 1. 27.).*

Поступлю ще дальше! Кто виноватый въ переходѣ нашихъ священникѣвъ до Холма? Кто носить велику частку, а може и наибѣльшу часть вины, чи

не Архиереѣ нашій? Вони такъ крѣпко вступаючи ся за єдинствомъ Церкви въ теоріи, не хотѣли, чи не вмѣли обезпечити то єдинство въ практицѣ! Та-жь треба було имъ знати, яка нужда грасеуе мѣжь нашимъ духовенствомъ, що те духовенство, обтяжене родиною, має свои великія обовязки, що для тыхъ то обовязкѣвъ буде воно шукати вылому зъ тои нужды, — що такій уможливленный перехѣдъ до Холма буде для не одного тою щасливою констеляцією, вырватись зъ тои голоднечѣ, — бо однако имъ (по слову Апостола): *„кто о своихъ паче же присныхъ не промышляетъ, въры отвергъ съ есть и невѣрнаго горшій есть“*! Не даремне то Сынъ божій научивъ насъ молити ся: *„Хлѣбъ нашъ насущный даждь намъ днесь.“* Поправдѣ орлинымъ окомъ (орелъ знамя Архиерейства) треба було нашимъ Архиереямъ обняти все стосунки духовенства свого, а якъ не приходила помѣчь зѣ стороны Правительства, такъ треба було способъ помочи мѣжь собою знайти, и смѣлою рукою таку помѣчь впровадити, чи першимъ прикладомъ скрѣпити. Два лѣта тому, якъ затвержене зѣстало товариство кредитове для священникѣвъ: надѣѣ великой таке товариство якъ великой потребности! Не одну пѣльгу могло воно принести нашому духовенству, и не одну корысть для народа! Лежало то въ интересѣ Вашего Высокопреосвященства, яко Отца духовенства, таку конечну институцію въ рухъ впровадити! Ще й нынѣка такихъ 10.000 подорожныхъ грошей могли бы покликати таку институцію до житя! Но даремне! Здае ся, що и зъ тои муки хлѣба не буде!...

Теперь поспытаюсь: Чи годить ся намъ у такѣмъ сумнѣмъ станѣ рѣчей, при такѣй нуждѣ народа и священства высылати депутацію, коли надѣѣ нашій на полѣпшене черезъ пѣдвыжшене дотаціи цѣлковито

розвѣялись, а обовязки нашій народній вымагають вѣдь насъ такихъ офѣръ конечныхъ и наглыхъ, и тѣлько вѣдь скуплѣня силъ, вѣдь помочи власной, вѣдь зложѣня всякого лишного шеляга на вѣвтаръ народный выглядати намъ долъ, депутацію, котра такихъ великихъ выдаткѣвъ вымагати буде, а нѣчого народови не принесе? — Чи выслане самой адресы не зробило бы той самый skutokъ? Якъ мають тамъ повѣрити въ нашу щирѣсть и преданнѣсть, то повѣрять за для одной адрессы; а не схочуть вѣрити, то и депутація не поможе!

Застерѣгаю ся противъ можливои инсинуаціи, що ось то я, мовъ якій жандармъ народный, нападаю на особисті карманы людей, и пропагую мовъ якій комунистъ. Борони Боже! Вольно всякому розпоряджати своимъ макеткомъ, якъ ему ся хоче, їхати, де ему любо, — причѣплятись до депутацій, якихъ вѣнь самъ знае! Але нехай же знову всякій памятае, а зъ нимъ и наша депутація, що поступаючи такъ, вырѣкае ся спѣльности зъ народомъ и его убогою славою, до котрого тымъ самымъ право тратити належати и его представляти!

Може менѣ нагадаете слова Спасителя: „*Ищите прежде царствія Божія*“, а менѣ въ уста вложите слова Іуды: „*Почто гибель сія*“ и схочете осудити словами Спасителя: „*Нищихъ всегда имате, мене же не всегда имате*“! Вѣдповѣдаю: Радъ бы я зъ душѣ цѣлой добачити религійный характеръ той вандрѣвки, — колижь бо его анѣ рушь не видно; — а видно: церковно-политичну демонстрацію зъ додаткомъ духа вольонтерско-вояжерского и бѣльше нѣчого (якъ куренда доказуе!). А що до другого, такъ велика рѣжниця е въ Лицю и въ часѣ!

Моя рѣчь скѣнчена! Чи въ силѣ я буду стримати той потягъ, що мае повезти нашу депутацію, — чи нѣ:

не знаю! Та пересторога дана! Якъ поїдете, такъ знайте, що не їдете по воли народа, — бо ему не до депутацій! Перше мусѣла-бъ здвигнутись зруйнована народня святиня... И ажъ тогдѣ: „*Егда созыждутъ ся стълны Єрусалимскія... тогда возложатъ на олтарь твой телцы*“.

„Да благословить“ Ваше Высокопреосвященство Господь отъ Сіона и да узриши благая Іерусалима во вся дни живота Твоего“...

Писано въ день Великому-
ченика и Опѣкуна народа
русского св. Юра.

Архидієцезіанинъ

г. кат. священникъ зъ Держинол.

Приписка до Прочитавшихъ.

Acta alea! Симъ крокомъ переступивъ я на поле само-помочи! Нѣ зъ горы, нѣ зъ боку нѣчого доброго намъ сподѣватись. „Помощь наша отъ Господа“ и доля въ насъ самихъ! Надѣю ся, що підъ тымъ прапоромъ самопомочи здыблемо ся всё! Выберемо гараздъ собѣ, выберемо й для народа! А потреба поправдѣ небогато: Солидарности, розуму и любви-жертвы!

27.915

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА
у Львові.

III

11231